

ISSN 1308-3376
9 771308 337006

www.evrensel.net

EVRENSEL

emek

evrensel'dir

29 Şubat 2012 Çarşamba Yılı: 11 Sayı: 3844

Fiyatı: 75 Kuruş

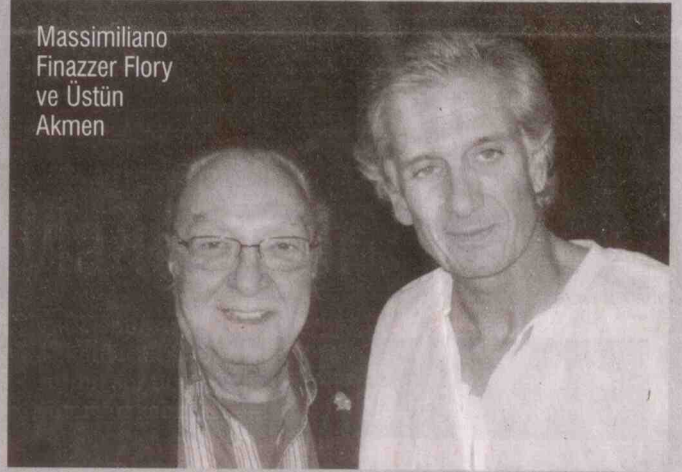
ROMANI TİYATRO DİLİNDE ANLATMAK: FINAZZER FLORY İSTANBUL'DAYDI

Edebiyat hiç kuşum yok ki paylaştıkça çoğalan ve sonsuzluğun kapısını aralayan, bireysel zeka ve kültürü geliştirici bir araç. Bilimsel düşüncenin yaygınlaşmasına ve toplumsal gelişime katkısı da elbette yadsınmaz. Ülkemizde bu uğurda çaba harcıyan Nâzım Hikmet gibi, Can Yücel gibi, Cemal Süreya gibi şairlerimizi şiirleriyle sahneye taşıyanlar tiyatrocularımız mih gibi aklımda, hiçbirini unutamıyorum. Hatta Yahya Kemal'den, Behçet Necatigil'e, Orhan Veli'den, Asaf Halet Çelebi'ye, Necip Fazıl Kısakürek'ten, Nâzım Hikmet'e İstanbul üzerine yazılmış yirmi sekiz şiiri derleyip "Şiir Tiyatrosu" yapanları da tanıyorum. Öykünün sahneye uyarlanabileceğinin en güzel örneğini Hilmi Zafer Şahin İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatrolarının 2011-2012 sezonu oyunu olan "Mesut İnsanlar Fotoğrafhanesi" ile gösterdi, Romanın da sahnede "okunabileceğini" doğrusunu isterseniz hiç düşünmemiştim.

FLORY, İYİ BİR TİYATRO YAZARI VE YAYINCISI

Düşünmemiştim, ama geçenlerde tanıştım. Milano'da yaşayan İtalyan Tiyatro Adamı Massimiliano Finazzer Flory'den Alessandro Manzoni'nin (1785-1873) 1825 yılında yazdığı "Nişanlılar-I Promossi Sposi"yi izledim. (Bkz: Paravia Torino 1961/ Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları-1945 Ragıp Ögel ve Literatür Yayınevi-2003 Necdet Adabağ çevirileri) Flory, iyi bir tiyatro yazarı ve yayıncısıydı. Aynı zamanda felsefe ve edebiyatın iç içe geçtiği kültürel etkinliklerin yaratıcısı ve küratörü olarak tanınıyordu. Biçemiyle 19. yüzyıl İtalyan yazarlarının pek çoğuna örnek olan "Nişanlılar" adlı eserini, İstanbul İtalyan Kültür Merkezinin tiyatro salonunda, İtalya'nın İstanbul Başkonsolosu Gianluca Alberini ve İtalyan Kültür Merkezi Müdürü Gabriella Fortunato'nun himayelerinde yorumladı. Flory'ye bu performansında danslarıyla Verona Arenası dans

Massimiliano Finazzer Flory ve Üstün Akmen

grubundan Ghislaine Valeriani ve Milano Giuseppe Verdi Orkestrası kemancılarından Elsa Martignoni; Verdi, Mascagni, Bellini, Paganini, Rota ve Berio'nun müzikleriyle eşlik etti.

İTALYAN ROMANINDA İLK KEZ HALKIN YAZGISI KONU EDİNİLİYOR

Flory bu halk romanını sahnede küçük devinimlerle "anlattı". "Como gölünün, kesintisiz uzayan iki sıradağı arasında dağların girinti ve çıkıntılına göre koylar ve körfezler oluşturarak güneğe yönelen solda geniş bir kıyı arasında birdenbire daralır ve yatağında akan bir nehir biçimini alır" diye başladığı anlatımında, Lombardiya'nın 17'inci yüzyıldaki nefret konusu İspanyol egemenliği döneminden kesitleri yansıttı. Bu bölgenin kültürüne ve göreneklerine ilişkin olarak, Manzoni'nin aslına uygun çizdiği tabloları sesinde pek fazla nüans farklılıklar katmadan izleyicisine yansıttı. Çağın siyasal durumuna uygun koşutluklardan söz etti. Yapıt, demokratik Hıristiyanlık anlamında derin bir dinsel içeriyordu ve o tarihte ilk kez kitleleri konu alan gerçekçi tabloları olabildiğince sakin bir biçimde ve yerli yerinde vurgulamalarla anlattı. Halktan gelen insanların yazgıları, ilk kez bir İtalyan romanına konu olmuştu, roman bu açıdan da hayli ilginçti. Renzo ve Lucia adlı ipek dokuyucuların birleşmeden önce türlü engellerle ce-

belleşti. Manzoni'nin yapmacıksız ve arka planda gülmece ögesini canlı tutarak yazdığı roman, anlatıcısının güzel ses tınısında da kendini buldu.

ALTI YÜZ SAYFANIN ÜZERİNDEKİ ROMAN

Romantik olmaktan çok gerçekçi nitelikler taşıyan ve altı yüz sayfanın üzerindeki eseri Flory, bir buçuk saatlik bir süreçte bitirdi. Eleştirmen yanım boş durur mu hiç, salondan çıkarayak Don Agnese'nin, Abbondio'nun, Renzo Tramaglino'nun, Lucia Mondella'nın, Perpetua'nın, Avukat'ın falan repliklerini, bir köşede tek huzme ışık altında keşke iki ayrı oyuncu minik jestlerle oynayarak okusaydı, Flory sadece "anlatıcı" kalsaydı diye içimden geçirdim. Mademki Flory, dönemine uygun kostüm giymişti, o halde müziklerin de Barok döneminden seçilmesi gerekirdi diyerek eleştiri oklanımdan birini daha çektim.

Sonrasında dur durak dinlemedim.

Bizden de birinin çıkıp, örneğin Yaşar Kemal'in "Fırat Suyu Kan Akıyor"unu, Sabahattin Ali'nin "Kuyucaklı Yusuf"unu, Sait Faik'in "Kayıp Aranıyor"unu, Kemal Tahir'in "Köyün Kamburu"nu, Suat Derviş'in "Çılgın Gibi" sini ve benzerlerini okumamış/okuyamamış olan okurun kafasına sahneden çakmasını diledim.

Çok şey mi istedim?
Massimiliano Finazzer Flory'yi vallahi pek sevdim!